3g 40

MEMORIAL
DELS FONAMENTS,
Y MOTIVS AB LOS QVALS
SE PROVA HIS IVSTIFICA QVE LA

nominacio y deputacio de Lloctinent General, pera exercir jurisdictio en lo Principat de Cathalunya, Comptats de Rossello y Cerdanya, no te lloch abans de hauer jurat sa Magestat en la Ciutat de Barcelona la carta del bouatge, los vsatges de Barcelona, constitucions de Cathalunya, priuilegis y immunitats, axi generals, com particulars.

En Barcelona, per Geronym Margarit,
Any 1622.

MEMORIAL
DELS FONAMENTS Y MOTIVS
AB LOS QVALS SE PROVA HIS IVSTIFICA

que la nominacio y deputacio de Lloctinent General, pera exercir jurisdictio en lo Principat de Cathalunya, Cõptats de Rossello y Cerdanya, no te lloch abans de hauer jurat sa Magestat en la Ciutat de Barcelona la carta del bouatge, los vsatges de Barcelona, constitucions de Cathalunya, priuilegis y immunitats, axi generals com particulars.

LA multitud dels homẽs, poch apres de creat lo mõ, imposſibilita la conſeruacio en vna comunitat y cõpanya, que dona ocasio, y motiu a la diuisio, no sols dels dominis de las cosas particulars: pero encara a la separacio de las Prouincias, y erectio dels Regnes y Republicas, y a la institucio de specials formas de gouernar, y administrar justicia en ellas. [a] Y encara que per esta matexa raho las potestats, gubernatiua y legislatiua, foren propria y naturalment en las particulars communitats y Rrepublicas. Pero Deu nostre Senyor, perque ellas se pogueſſen mes facilmẽt gouernar, posã en los cors dels homens esſer necessari tractaſſen entre si, y deliberaſſen de la forma se hauia de tenir per la bona administracio de la Republica, y recta execucio de la justicia. [b] Y si be fonch llicit a totas las Prouincias y Republicas ya separades elegir la forma de gouern, quels aparegues mes a proposit: y axi resultaren tants y tan differents modos de gouern, la experiencia ha mostrat esſer mes perfet lo de la Monarchia, que es de vn sol cap, ab suprema autoritat, al qual se han donats differẽt nõs, que tots importã lo que significa Princep. [c] A est donchs se son subjectats los demes homens ab obligacio quels conserue en pau y justicia: y per que a esta obligacio del

a *Omnes in l. ex hoc iure ff. de iusti. & iure.*

b *Durand. li. de orig. iurisdictionis q. 1. nõ est intelligendum inquit, quod autoritas iurisdictionis seu regis secularis sit a Deo hoc modo quod Deus cũ creauit humanũ genus cõmisserit alicui homini regimẽ aliorum, aut dederit speciale præceptum, seu fecerit specialem ordinationẽ, quod quis præesset alijs: sed est à Deo, quia secundum rectam rationem quã Deus indedit homini debitum est & cõueniens talem autoritatem esse inter homines, & quod ipsi inter se de hoc conueniãt: ita Drudo li. 1. de lib. Christiana c. 15. Castro lt. 1. de lege penali cap. 1. Molina tract. 2. de iust. disp. 26. & 27. nouissimè Molfesius ad cõsti. Neapolit. to. 2 in pnoæm. q. 1. a. num. 8.*

c *l. si plures §. apparet ff. de administ. tutorum, & ibi Accur. Moli. vbi sup. disp. 22. Bellarm. to. 1. de laicis ca. 6. Pater Azor. tõ. 2. mor. inst. c. 11. q. 2. Borrelus de Catoli regis prestantia c. 3. nu. 66. & seq. Ioan a Chozier. apho. poly. li. 3. c. 3. exã. 1. Petrus Greg. de republi. li. 6. c. 1. & 2.*

a *si Oliba de iure sci c.9.n.5. Can er.to.2.c.2.nu. 259.& to.3.c.10. a nu.44.c.13.361 Fõtanella de pacti.nup.to.1.clau. 4.glo.10.p.1.n.1.*

b *Infra probabitur.*

c *Pater Marquez su gouerna dor Christiano, li.2.cap.23.*

d *Abulen.1.reg. c.10.q.3.*

e *Plato.dialogo. 3.de legibus.*

f *Strobeus serm. 44.de legibus.*

g *Plinius in Panegyrico ad Traianum.*

h *Consilium Toletanum 8.c. 20.*

Princep correspõla obligacio dels vassalls y subdits en obeir y seruirlo ab tota fidelitat, [a] y era molt just y necessari que estas obligacions (en la puntual executio de las quals consistex la suprema salut de tots) se lligassen ab las mes fortes y apretades lligadures, q̃ pogues esser, fou introduit en totas las Prouincias y nacions del mon, que los Princeps, y los magistrats a carrec dels quals hauia de restar la administratio de la Republica, y de la justicia en los principis de sos gouerns corroborassen ab juramẽt aquesta obligacio, y la obseruança de las lleys y consuetuts, axi com los subdits ab consemblant iurament tambe corroborauen la propria. [b] Y meritamẽt perque en totas las edats lo jurament es estat reputat per lligadura inuiolable, ab la qual se asseguran los homens de que sels cumplirã las obligacions y promesas [c] dels Reys vells dels Hebreus ho confirma Abulense [d] dels Grehs Plato, [e] dels Lacedemonios Strobeo, [f] dels Romans, Plinio, [g] dels Reys antichs de España lo cõcili Toleda, [h] y ara matex se aportarã algũs senyalats testimonis.

Esta consuetut de jurar los Reys, y los Princeps a llurs subdits la obseruança de las lleys y particulars costums, y de administrar justicia conforme elles en lo principi de llur gouern te mes euident, y necessaria raho en los Regnes, o Principats que son estats erigits, precehint pacte entre lo primer Princep, y los subdits, y ques gouern ab lleys pactionades, y que tenen força y passan en naturaleza de contractes, la raho es euident, perque lo Princep, per mes supremo que sia, està obligat a la obseruança, y compliment de sos contractes, y pactes, encara que sien aquells fets ab sos subdits, [i] y no es marauella puix lo matex Deu nostre Senyor se serueix restã obligats de sos contractes, [k] his quexa molt quant algu vol notar que falta en la obseruança dells. [l] Y encara que los Princeps es molt cert resten obligats de sas promesas y pactions encontinent sens haueri necessitat de jurament, perque noy ha cosa mes propria a llur Real Magestad que la puntual obseruança de llurs promessas y paraulas. [m] Ab tot pera major, y mes cumplida seguretat de sos vassalls hã tingut a be se introduis deguessen confirmar aquells en lo ingres y principi de llurs gouerns ab jurament posant a Deu nostre Senyor per testimoni de sas promessas, y obligacions, pera que axi los vassalls estiguessen segurs, y certs de que sels auien de cumplir las promessas y pactes, y los matexos Princeps aduertits que Deu nostre Senyor se complau molt de la obseruança del jurament, y sol castigar rigurosament qualsevol contrafactio de aquell, per tractarse de la Religio, [n] la qual es fonamẽt substãcial, y necessari de tot Regne [o] tinguessen la ma en q̃ nos fes cosa contra los pactes jurats: que ben clar està que lo jurament ajusta noua força a la promessa, y a la conuentio, tenint com te son respecte a la Religio y culto de Deu, hiu resolen Sarmiento, y lo Pare Thomas Sãchez. [p] Y perque lo jurament es de sa natura leza personalissim, y no passa al hereu, o successor del qui iura, encara que digue per si, y per sos successors. [q] Y axi los he-

i *Mendoça in disp. de pactis c. 5.latissime Morla qui quotas adducit in empo.to. 1.tit.3.de pact.in rub.nu.67.*

k *Morla vbi supra nu.70.*

l. *Insignis locus Hieremiæ c.45.*

m. *Vsatico quoniã per iniquum ibi omnes practici, sed optimè P. Ribadeneyra in suo tractatu de la relig.li.2.c.15.*

n. *Ribadeneyra vbi supra c.17.*

o. *Ribadeneyra per tot.li.1.*

p. *Sarmiẽto li.1. selectarum ca.3. nu.5. Pater Sanchez in opere moral li.3.c.4.n.25*

q. *D.Thom.2.2. q.98. art.2.ad 4. & ibi Caia. Soto de iust. & iur.li. 8.q.3.art.2.ad 4. Abb.in c.veritati, n.3.de iu. iur. Padilla in l. si quis maior n.51. C.de transact.*

a. *Omnes nunc citati. Gutier de iuramento confirmato. 3. p. c. 12. n. 7. Matiençoli. 5. recopila. tit. 10. l. 3. glos. 13. n. 10.*

b. *Mieres in cõst. 8. curiarum Alphonsi 2. Montisoni col. 3. & in const. 4. in curia Iacobi 2. col. 4. n. 44. Marquil. in vsatico cum dominus col. 4. Oliba in vsatico aliũ namq. c. 1. n. 17.*

c. *Ibi a Sarracenorum potestate se subtrahẽtes nostro dominio libera, & prompta voluntate se subdiderunt: ita ad omnium notitiã peruenire volumus, quod eosdẽ homines sub protectione, & defensione nostra receptos in libertate cõseruare decreuimus &c. Et ibi cęteras vero minores causas more sicut hactenus feciße noscuntur intente mutuo definire non prohibeantur.*

d. *refert aliud præceptum, & libertates Catalanorum cõseraat.*

e. *Annal. seu hysto. Francorũ ab anno 708. vsq. ad annum 990. fol. 288. & 293.*

f. *Ibi demum libera, & prompta voluntate se subjecerunt complacuit mansuetudini nostrę sub immunitatis tuitione, defensionisque munimine benigne suscipere ac retinere, & ibi nec ipsi, nec eorũ homines a quolibet Comite, aut ministro iudiciariæ potestatis vllo modo iudicentur, aut distringãtur, sed liceat ipsis secundũ eorum legẽ de aliis hominibus iudicia terminare.*

g. *Li. 2. c. 4 fo. 58*

h. *Mieres p. 1. in curia Regis Iacobi 2. c. 4. nu. 19. & ibi passim Calicius in vsatico hæc sunt vsualia n. 3. & in Margarita fisci dub. 8. Oliba in vsatico alium namq. c. 1. n. 17. & est notorium.*

i. *Est expressa constitutio Regis Iacobi in curia Barcinonæ 2. anno 12. 1299. c. 30. ibi. Si peruẽtura algũ milloramẽt fera necessari a la interpretatio q̃ nos fosẽ tinguts de millorar aquell ab concell de la Cort general de Catalunya llauors primerament esdeuenidora, Mieres in d. concluß.*

hereus no restã obligats a la obseruança dels pactes, ab los predecessors fets en força de esser jurats sino assoles en força de esser pactes y contractes, [a] es estat molt conuenient y necessari, fossen los Reys y Princeps obligats en lo ingres de llurs gouerns a renouar lo dit juramẽt pera donar als vassalls la matexa seguretat que de sos predecessors hauian tinguda de la obseruãça de llurs lleys, y immunitats statuydes y cõcedides en forma de pactes.

En lo Principat de Catalunya may ses duptat, que lo Principat es estat regit per conuentio y pacte, y ques gouerne ab lleys pactadas y conuentionals, q̃ desta veritat ni ha moltes constitucions hiu han testificat tots los Doctors practichs en sos escrits, [b] y nou tindra per cosa dificultosa qui reduira a la memoria lo que passã en Catalunya apres de la ocupatio que los Moros feren de Espanya, perque trobara que los Catalans que restaren en las Montanyas, voluntariament, y sens coactio alguna, y ab pacte que fossen liberos y franchs, y fossen gouernats segons llurs lleys, q̃ les hores eren las Goticas, se subiectarẽ al Emperador Carlo Magno, y apres dell a Ludouico Pio son fill, y a Carlo Caluo son net, del qual Guifre Cõmpte de Barcelona obtingue remissio, y relaxatio del feu restant absolut Señor de Catalunya, sens regonexer superioritat a algu: Ludouico Pio en dos manaments, o priuilegis expedits lo primer a les calẽdes de Ianer en lo primer any de son Imperi, [c] y laltre a 4. dels Idus de Febrer del any tercer, [d] los quals trobara lo curios en los annals, o histories Frãcesas de Pere Pytheo y [e] Carlo Caluo en son priuilegi concedit als Catalans pridie Idus Iunij, lo any 4. de son Regne [f] quel transcriu lo Pare Diago en la historia dels antichs Cõptes de Barcelona, [g] que fou tot abãs de la remissio que fou feta del feu a Guifre en lo any 873. cõ prouan lo sobredit ab tota euidẽtia. His justifica clarament, considerant que las lleys generals en lo present Principat, ab les quals ell se gouerna se fan en Corts generals cõgregades dels tres staments, Eclesiastich, Militar, y Real, presidint sa Magestat com a cap. Statuint y ordenant ab consentiment, y approbatio dels dits tres staments, o a peticio dells lo q̃ apar es couenient al bon gouern del Principat y recta administratio de la justicia, [h] las quals lleys axi fetes nos poden mudar, ni millorar, sino en altres Corts generals [i] y fa la resolutio de aquest present

a. *In proceſsibus familiaribus curiarum.*
b. *Mieres Marquil. & Oliba ſupra citati.*
c. *In l. 1. ff. de leg. ibi ſponſiones rei publicæ.*
d. *Licopron. Sophiſta apud Ariſtotelem 3. poly. c. 6. Plato in Critto. ex Socrate.*

preſent molt clara aduertir, que los ſereniſsims Reys de Arago Comptes de Barcelona, los vns apres los altres en lo ſolio, y concluſio de las Corts ab carta publica, contenint perfeta y ſolemne ſtipulatio dirigida als ſtaments alli preſents, lloã y aprouan las cõſtitucions generals capitols y actes de Cort prometent guardarlos, y ferlos guardar, [a] perque eſta forma es ver dader contracte init entre los Reys y lo Principat de Catalunya acerca de la obſeruãça de llurs lleys, las quals per eſta raho juſtament, y propriament ſe diuhẽ pactionades [b] axi com las dels Romans ſe deyã ſpõſiones [c] Reipublicæ, y los antichs las anomenauen pactes. [d]

Dira algun docte que tot lo ſobredit ſufficiẽtment proua, que los Cõptes de Barcelona eſtã obligats a iurar las lleys del Principat, y prerogatiues dell, prometent obſeruar, y fer obſeruar aquelles, y que eſta veritat nos nega en lo cas preſent, que ans be ſa Mageſtat ſe ofere x venir a fer dit juament, quant mes preſt eſtiga deſembaraſſat dels negocis preciſſos que te en Caſtella, regonexent es obligatio ſua: pero que nos proua, ni conſta que ſa Mageſtat tingua obligatio de preſtar lo dit jurament abans de exercir juriſdictio per ſi matex, o per ſon Lloctinent general en lo Principat de Catalunya, de tal manera que no la pugue exercir per ſi, eſſent preſent en Catalunya, ni anomenar Lloctinent general, pera que la exerceſca, eſſent abſent, que ſon los ſubſtantials articles de que ara ſe controuerteix.

A la qual objectio, o pretentio ſe ha de ſe ſatisfer, conſtituint per reſolucio aſſentada que los Comptes de Barcelona eſtan obligats per llur clemencia a fer lo juramẽt de obſeruar las conſtitucions de Cathaluyna, vſatges de Barcelona, capitols, y actes de Corts, priuilegis, y immunitats de tots los tres ſtaments, o braſſos, y particulars perſones de aquells en lo Principat de Cathalunya, abans que exerceſcan per ſi, ni per interpoſada perſona de Lloctinent General juriſdictio alguna, de tal manera, que al exercici de juriſdictio ha de preceir llur jurament. Aqueſta reſolucio ſe confirma, his juſtifica ab los medis, motius, y fonaments ſeguents.

Primeramente perque tots conformen ſens diſcrepancia alguna, que la Mageſtad del Rey noſtre ſenyor, com a Compte de Barcelona eſtà obligat als contractes y pactes de ſos anteceſſors, y que aqueſtos ha de jurar en la preſent ciutat de Barcelona a tot lo Principat de Cathalunya, y Comptats de Roſſello y Cerdanya, y ſols la diſcrepancia conſiſteix en que los vns pretenen que ha de fer y preſtar aqueſt jurament en lo introit de ſon gouern, abans de exercir per ſi mateix juriſdictio alguna en lo Principat de Cathalunya, ni anomenar, ni deputar Lloctinent General pera exercir la: y los altres diuhen, que pera exercir juriſdictio, y crear Lloctinent General, noy ha neceſsitat preceeſca jurament algu, perque aqueſt lo pot fer en qualſeuol temps, y quant li eſta be. Clar eſta dõchs, que los qui defenſen eſta vltima part de dita diſcrepancia, no tenen fonament algu de juſticia. Comproues eſta conſequencia, perque eſtos tals no poden negar que ſa Mageſtat ve a eſſer ſenyor, y Compte de Barcelona, y Princep de Cathalunya per ſucceſsio a ſos majors, en execucio y en virtut de aquells primers pactes, que foren fets ab lo primer ſenyor, apres de perduda Eſpanya, los quals conſtituexen los fonaments inuiolables, y ſon les lleys fundamentals del Principat. [e]

Y axi cõ aquell primer ſenyor pera ques pogues ajudar y aprofitar dels dits pactes, fou neceſſari juras la obſeruãça dells, y cũplis per ſa part, preſtant, y fent lo dit jurament abans de poderſe aprofitar de dits pactes, y dels effectes dells contra los vaſſalls, per la indubitada reſolutio q̃ los Doctors aporten en materia de contractes innominats y cor-

e. *Gregorius Tholoſ. in repub. lib. 6. cap. 16. per totum.*

correspectius. [a] Axi matex per sa clemencia se ha de seruir ferho sa Magestat, perque altrament tindria tots los effectes dels pactes sens hauer cumplit per sa part tenint de començar de cumplir esta obligatio[b] y esta raho es de mayor força, considerant que encara que alguns hajen volgut que lo poble en cars que lo Princep no vulle cumplir los pactes fets ab sos vassalls, lon pot cõpellir. [c] Y Aristotil [d] diga que lo poble que no te aquesta potestad es sclau y enemich. Pero en lo Principat de Cathalunya es cosa clara que noy ha cõpulsio alguna contra del Princep, perque se seguex lo ques diu en lo Decret. [e] *Prima sedes a nemine iudicatur*, y es lo que mes conue que lo poble apres de admes lo Princep de penja de sa clemencia, y sols ab sa Magestad tingue lo medi de la intercesio y suplicacio, [f] del qual han sempre vsat los Catalans, ab gran alabãça, no sols dels matexos Reys, pero hi de les estrangeres nacions, obtenint y alcançant de sos glorioſisims Princeps, consolacio en totas llurs afflictions han patides § Meritament donchs la prestacio del jurament, que lo Compte de Barcelona ha de prestar, ha de esser en lo ingres de son gouern, y preceir a qual seuol acte de jurisdictio.

Secundò, asso matex se comproua, perque en totas las Prouincias y Republicas en las quals es estat obseruat, que los Princeps, o caps dellas, hajen de fer jurament de guardar y obseruar las lleys statuydas, y judicar y expedir justicia, conforme aquellas, se ha obseruat, que aquest jurament fos fet ans de tot, y abans de pendrer los Princeps y caps de las Republicas, lo regimẽt, y exercici de jurisdictio. Asso per no cansar confirmarem ab algũs exẽplars y testimonis. Strobeo, [h] parlant dels Reys dels Lacedemonios diu, lo Rey ans de pendrer lo imperi iura, que gouernara segons las lleys. Lo Senat Roma, quiscũ any prenent possessio de llurs officis los Magistrats juraue solemnamẽt de procurar la salut de la Republica. [i] Y los matexos Magistrats des dels Consols y Tribuns, afins los mes infims oficials, abans de pendrer possessio de aquells, iurabant in leges, ço es, jurauẽ de guardar las lleys y judicar, y administrar justicia conforme aquellas. [k] Thrasea designat Consul recusa en lo ingres de son offici prestar aquell jurament: y si bel presta, pero apres quant Nero Emperador tracta de condemnarlo a mort entre altres carrechs que se li feren fou aquest de hauer intentat pendrer possessio del magistrat sens jurar. [l] Lo Emperador Trajano ans de exercir lo Imperi jura solemnament de obseruar las lleys, [m] y lo matex feu lo Emperador Theodosio

a. *Bar. in l. si in tra n. 8. ff. de pactis, DD. in l. cum te fundum C. de pact. inter empt. & in l. fin. ff. de cond. ob cauſ. Corneus conſ. 102. li. 3. Crau. conſ. 92. 246. & 299. Ioſ. Ludo. deciſ. Peruſ. 50. Oſaſ. 51. deciſ. nu. 9. Mago deciſ. Lucana 21. Anelus Amati conſ. 45. nu. 37. Fran. Becius cõſ. 45. nu. 39. & inſiniti alij.*

b. *Notãt DD. in l. naturalis ff. de præſcrip. verbis in l. cum proponas la 2. C. de pactis, & ibi Decius n. 4. Curt. Iunior conſ. 239. n. 33. li. 3. Purpura. conſ. 348. n. 7. li. 1.*

c. *Mendoça de pact. ca. 4.*

d. *Ariſto. 2. poly. c. 10. ibi niſi enim populus hanc habeat poteſtatẽ ſeruus erit, & inimicus, quẽ adducit Abulenſis exod. 18. q. 9.*

e. *c. nemo 9. q. 3. c. nomini 15. q. 4.*

f. *Abulenſis vbi ſupra & q. 46. & 1. reg. ca. 15. q. 27. & ca. 28. q. 4. Pater Salas de legib. diſ. 14. ſect. 2. n. 25.*

g. *Hic modus procedendi traditur in conſt. Iub titulo de obſeruar cõſtituciõs, & ſunt infinita exemplaria in archiuis Deputationis generalis Cathaloniæ, & Ciuitatis Barcinonæ, & apud hyſtoricos.*

h. *Strobeus ſerm. 44. de le. ibi Rex ante ſuſceptum imperium curat imperaturum ſe iuxta ciuitatis leges.*

i. *Plutarcus in Mario. Apianus lib. 1. Cicero pro Sexto, Liuius lib. 29. & 30.*

k. *Dioniſ. lib. 37. Cicero in ora. in Piſonem & epiſtol. fami. lib. 5. epiſto. 2. ad Metellum, latè Barnabas Briſſonius de de formulis li. 8. per totum.*

l. *Tacitus lib. 16. annal. Autor panegyrici ad Conſtantium.*

m *Autor panegyrici ad Conſtantium, Tacitus li. 20. annal.*

n *Cassiã. ibi ecce Traiani nostri clarũ sæculis reparamus exẽplũ curat vobis per quem iuratis.*

b. *c. tibi domine 63. dist. Clem. Romani Pontifices de iu. iurand. & ibi glos. verbo vestigijs Speculator in ti. de iure iur.*

c. *Ioan Bodin. in sua republica li. 1. cap. 8. col. 10. in principio.*

d. *Pragmatica Sanctio super Synodo Basilien.*

e. *Ioannes Paponius in arrestorũ compilatione lib. 4. tit. 4. de la forme entre la mort du Roy, et jurement de son successeur.*

f. *Bodin. vbi supra col. 14.*

g *Consilium Toletanum 4. c. 20.*

h. *Guido Pape de. 206. Marquez decis. 106. 153. & 261. Cast. in l. rem non nouam C. de iudicijs Tiraquel. de præscrip. §. 1. glo. 8. vers. adde Boerius decis. 149. Natta consil. 17. lib. 1. Menoch. de recupera. possess. remed. 9. nu. 366. Bald. in l. non est nouum de legibus, & in l. si fugitiui C. de seruis fugitiuis de*

en que fou molt alabat, [a] perque hi hauia hagut en esso algũ descuyt Los Emperadors ans de prestar lo solit jurament y coronarse ab las coronas del Imperi, no exercexen jurisdictio. [b] Los Reys de França encara que absoluts, y sens tenir obligacio de seguir lo parer dels brassos, o stauments de son Regne, [c] abãs de jurar en la noua succesio, apres de mort lo predecessor, no exercexen jurisdictio, si be vsen de Magestat. [d] Y en lo interim que retardan lo jurament, es la jurisdictio exercida per lo Regent, y parlament. [e] Lo Rey de Dinamarca no prẽ possesio de son Regne, que es pactionat com lo de Cathalunya, ans de jurar als brassos de son Regne los pactes, inits, y conuentions, que son fetes entre lo Rey y los vassalls. [f] Los antichs Godos de Espanya, abãs de la occupacio que della feren los Moros, per lley particular estauen obligats a fer jurament, de seruar las lleys y prerogatiuas a sos subdits, abans de pendrer lo gouern y administracio de sos Regnes. [g] Y asso matex se podrie confirmar en totas nacions ab particulars exemples: [h] pero abastã estos pera que conste que esta demanda del Principat de Catalunya, no sols no es noua, pero que es molt antiga y obseruada en tots los Regnes, y molt conformu a raho y a justicia, y a las lleys fũdamentals del Comptat de Barcelona, y Principat de Cathalunya.

Tertio, aquesta resolucio se justifica perq̃ en lo Principat de Cathalunya esta expressamẽt ordenat, que tots los Magistrats y officials, axi majors cõ menors en lo ingres de llurs officis abãs de exercir jurisdictio alguna fassen solemne jurament de fer be aquells, guardant en tota puntualitat los vsatges de Barcelona, constitucions de Cathaluyna, capitols y actes de Corts, priuilegis, immunitats, y prerogatiues dels tres brassos, y particulars persones dells. [i] Del procurador General del senyor Rey ho dispossa la constit. 20. de las Corts tingudes per lo Rey en Iacme II. en las Corts de Gerona, any 1321. [k] Del primogenit qui es Gouernador General la constit. 7. en las Corts del Rey don Ferrando Primer en lo any 1413. [l] Y la const. dita de la obseruãça q̃ comença poch valdria 22. de las Corts del Rey dõ Ferrando II. en lo any 1481. [m] y dels demes Magistrats y officials en lo volũ de las cõstitucions hi ha especials ordinacions de las Corts generals hiu diuhẽ tots los Doctors Cathalans en sos escrits, y la experiencia nos ho amostra, perque nos

Rege Angliæ est tex. in c. intellecto. de iur. iurãd.

i *Mieres passim Marq. & Calicius in vsatico quoniam per inquũ, & loquũtur de Regibus, Comitibus Barci. Olib. de iure fisci ad vsat. alium nãq. c. 4. u. 33. Cancer lib. 3. var. c. 13. n. 324. Fontanel. de pact. nup. tom. 1. claus. 4. glos. 10. n. 114. vbi & seq. agit an die feriato istud iuramentũ præstari possit.*

k *Que est 1. in ti. de offi. de Gouernador, portãt veus de aquell, y de sõ assessor ibi. per tots tẽps ans que vsen de llurs oficis ibi. Mieres & Michael Ferrer par. 1. obser. ca. 6.*

l *Quæ est constitutio 7. incipit cõ segons in tit. de ofici de Gouernador, ibi ans que vsen dels oficis deguen iurar ibi Mieres, & Ferrer vbi supra.*

m. *Quæ est 11. in titul. de obseruar constitucions ibi, en lo juramẽt que prestar deuhen abans de exercir jurisdictio.*

nos trobara que sens tal juramẽt sie estat admes algu al exercici y administracio de son offici: si donchs en tots officials assò esta assentat de manera que cesse tot dupte, es a saber q̃ la prestatio del juramẽt ha de precehir al exercici de jurisdictio, y administracio de llurs officis, parlant de tots los officials del present Principat: y la raho desta disposicio es, perque los habitãts del present Principat sien segurs que sels seruaran, y sels han de guardar llurs lleys: bes seguex que assò matex ha de tenir lloch en lo Princep en lo seu nou ingres, y encara ab mes força, pus podrian los Princeps castigar a sos officials contrafaents: pero ells no poden esser castigats sino de Deu, per la religio del juramẽt ab que estan obligats: y seria de poch profit que los Magistrats jurassen si lo suptemo Princep estaue libero de juramẽt, y axi de aquell respecte ab que tenen los homens certitut de llur seguretat. Ajustas a estos dos fonaments que meritament los Cathalans merexerien reprehensio [a] si haguessen dexat de prouehir per la segura obseruãça de llurs lleys, que los Cõptes y Princeps ans de pendrer lo exercici de jurisdictio hagessen de jurar, hauentho preuingut axi totas las nacions, particularmẽt los Aragoneses [b] llurs vehins, y ells matexos en tots los oficials dels majors als menors.

a *Actus autẽ omnis sic accepi debet ne mereatur reprehendi a prudentibus.*

b *Ex multis Calixtus Ramirez de lege Regia multis in locis signanter §.31. a n.20.*

Quarto, en respecte del Princep (arribant al motiu immediat, y mes substancial) que haja de jurar abans de exercir jurisdictio alguna en lo present Principat de Cathalunya, ne tenim la constitucio 27. de las Corts celebrades en Barcelona per lo Rey en Iacme Segon, en lo any 1299. la qual es del tenor seguent.

Paraulas de la constit. del Rey en Iacme II. de las Corts, any 1299.

Nostres succeidors en lo Comptat de Barcelona, o en Cathalunya hu apres altre per tot lo temps, ans quels richs homes, ni los cauallers, nils ciutadans, ni los homes de vila li fassen sagrament, e faeltat, juren y sien tinguts de jurar, è de confirmar, è de aprouar publicament la venda, è la franqueza del bouatge, è tots altres statuts, è ordinacions, fetas en aquesta present Cort, è en las generals Corts, fetas en Monço, è a Barcelona, è en altres llochs de Cathalunya, è altres priuilegis, è gracies otorgades, axi en general cõ en special, a richs homes, è a cauallers, è a ciutadans, è a homes de vilas, è a Ciutats, è a llochs, è a viles que son nostres, ò dels demunt dits, è si algu, o alguns de Cathalunya de qualque dignitat, o conditio sien, feyan a dit senyor de Cathalunya sagrament, o faeltat, abans que ell haje fet lo dit sagrament, è cõfirmatio, que no valla.

En la qual constitucio se veu clarament, que lo Princep de Cathalunya, Compte de Barcelona ha de jurar abãs quels richs homes, ni los cauallers, nils ciutadans, ni los homes de vilas li fassen sagrament, è faeltat, de tal manera que en assò noy pot hauer interpretatio alguna per esser les parau las claras. [d]

d *Interpretatio siquidem dari non debet nec admitti in re clara, & in verbis expressis: nã esset dare locũ recedendi a dispositis per interpretationem ex Caietano & alijs, P. Salas de legibus disp.21. sect.10.*

Y si respon algu que dita constitucio no es a proposit, dient que de dita constitucio segons las paraulas formals, y segons bona intelligencia de aquelles nos pot traure, que lo senyor Rey tinga obligacio de jurar, y que abans de ferho reste suspes lo exercici de jurisdictio, de manera que si no jura primer, no pugue administrar justicia, sino que tantsolament dita constitucio disposa, que no puga lo dit Compte de Barcelona demanar de sos vassalls lo sagrament de faeltat abans de hauer iurat lo contengut en ella: y que axi pot sa Magestat per si, y per interposada persona de son Lloctinent General exercir iurisdictio abans de iurar, com no, demane se li prestẽ los sagraments de faeltat per sos vassalls. Se ha de aduertir que aquest modo de entendrer dita constitucio es contra las paraulas expressas, y cõ

tra

a *cap.1. qualiter vassallus iur. debeat dño c.1. de noua forma fidelitatis Andr. de Iser. Bald. Alua ret Prepos, & cæteri in dict. cap. 1. qualiter vassal. D. Garcias Mastrill. decisione Siciliæ 50. num. 6. latissimè pluribus adductis Camillus in summa decisionum titul. 57. de iuramento fidelitatis a num. 1.*

b *Abbas in cap. veritatis num. 2. & ibi Doctores de iure iurand. Syluester verbo iuramentum 4. q. 2. dist. 1. & q. 3. Pater Azor. lib. 11. institutio. mora. ca. 8. quæs. 5. & latissimè Pater Sanchez in opere morali lib. 3. capi. 13. num. 7. & 8.*

c *Guillermus de Vallesica, Iacob. Marquilles, & alij in vsatico omnes homines a Vicecomitibus. Socarrats in cõmemo. Petri Alberti cap. 1. num. 68. & 69. Fontanel. de pactis nuptialibus clauss. 4. glos. 10. p. 1. a n. 11.*

d *Dictio siquidem, & copulat diuersa, & diuersum effectũ producunt l. ea tamen adiectio ff. de leg. 3. Calderi consil. 547. alias 2. de verborum significatione cũ mille similibus.*

e *Et id in hac constitutione sic scriptum est cum magno misterio, vt silicet diuersi isti effectus denotarentur, & suspensio sacramenti præstandi & fidelitatis iã præstitę fuerit in Comite donec iuraret.*

tra la mente y ràho final de aquella.

Primerament, perque en ella se diu que los Cõptes de Barcelona, juren y sien tinguts jurar, è de confirmar, è de aprouar publicament la venda, è la franqueza del bouatge &c. ans que los richs homens, ni los cauallers, &c. li fassan sagrament, è faeltats: las qual paraules importen tant com si hagues dit que lo Compte de Barcelona abãs de hauer fet dit Iurament no puga exercir jurisdictio. Assos comproue perque lo sagrament de faeltat, es lo acte ab lo qual lo vassall se declara subiecte a son senyor, y li done possesio de sa subiectio, y del exercici de jurisdictio. [a] Y tambe per que lo vassall es tingut prestar lo sagrament de la faeltat a sõ senyor per raho de la jurisdictio, sẽpre, y en tot temps que nes request. Y axi suspendrer la dita constitutio la prestatio de dit sagrament de faeltat, è la faeltat afins a que haje jurat lo Compte de Barcelona, y preste lo dit juramẽt, es tant com si hagues suspes lo exercici de dita jurisdictio perque es lo exercici della sequela de dit sagrament y fidelitat. Y pera plena y perfeta intelligencia y declaracio del sobredit, se ha de aduertir, que en lo sagrament de faeltat se troban dos cosas, segõs disposicio de dret: la primera es, que en respecte de aquell a quis presta en nom de alguna dignitat, lo jurament no es personal sino que passe als hereus y succesors, de manera que lo qui jura obediencia a algu, constituit en dignitat en nom della esta obligat a seruar lo jurament als succesors de aquell en dita dignitat, [b] La segona es, que lo vassall esta obligat a fer sagrament de faeltat a son senyor sempre que se li es demanat. [c] Estos dos punts del sagrament de faeltat cõsiderats, entra be la dita constitucio en quant diu, que ans que los richs homes, ni los cauallers, &c. no fassen sagrament, è faeltat son tinguts los Comptes de Barcelona de jurar, è confirmar, è de approuar publicament la venda del bouatge, perque ab ella no sols se suspen la segona qualitat que es hauer los subdits de prestar lo sagramẽt de faeltat de nou, sempre quẽ son requests: pero la primera q̃ es estar obligats a fer la faeltat ya prestada al antecessor. Assos trau clarament de dita constit. en quant diu li fassen sagrament, è faeltat, separant lo vn terme del altre, y reputãtlos per separats. [d] Y no diu li fassen sagrament de faeltat, que en est cas serian, y significarian las dos paraulas vna matexa cosa. [e] Perque desta manera lo sagrament significa aquell juramẽt que de nou han de prestar los vassalls al Compte, si ell vol, y la faeltat denota aquella subjectio que li es ya deguda per lo sagrament de faeltat, prestat a son antecessor: de forma que en aquest sentit, la dita constitutio axi com suspen en los vassalls los dos effectes del sagramẽt y faeltat, per los quals son effectiuament vassalls, afins ha hauer jurat lo Compte de Barcelona, axi tambe suspẽ en lo dit Cõpte lo exercici de la jurisdictio, lo qual te son substantial fonament en lo vassallatge y subiectio dels subdits. Corroboras lo sobredit manifesta-

men

ment de las finals paraulas de dita constitutio, *E si algu, o alguns de Cathalunya de qualque dignitat o conditio sien feyen al dit senyor de Cathalunya sagrament, o faeltat abans que ell haje fet dit sagrament, è confirmatio que no valla*, en los quals separāt, y distinguint dita cō stitutio altra vegada lo sagrament de la faeltat, irrita qualseuol sagrament, o faeltat que abans de hauer jurat se li fasse, essent axi, que exercint lo Compte la jurisdictio es forços que los vassalls en los quals la exercex, fassen en quant guarden sos manaments faeltat, ço es, li guarden subiectio, y vassallatge, [a] y q̄ axi no valent essa faeltat ni podentla ells fer reste susspes en lo Cōpte afins ha hauer jurat lo exercici de jurisdictio.

Que esta sie la certa intelligencia de dita con stitutio, se comproua clarament de la venda del bouatge, que feu lo mateix Rey en Iacme II. al principat de Cathalunya, en la qual diu expressamente ques lo mateix q̄ diu la constitutio, y ajusta, que afins a tant que sos successors hajen fet dit iurament als Cathalans, ells no li fassen sagrament ni faeltat, ni li respongā en res, las quals paraules lleuen tota difficultat, perque ab ellas se cōtenen los effectes de la subiectio y vassallatge, en los quals fou pactat, fossen suspesos, que es lo que en est discurs esta dit. [b]

Mes auant asso es conforme a la raho final de la constitutio, perque aquesta no es altra sino donar seguretat al Principat de Cathalunya de que se li guardaran la carta del bouatge, y franqueza del bouatge, y las constitutions generals, y las immunitats, y prerogatiues de dit Principat, axi en general com en special, y aquesta seguretat nos alcança perfetament, si abans de prestar lo jurament se dona al Compte de Barcelona possessio del exercici de jurisdictio, com esta bē prouat en lo principi de aquest discurs. Donchs dita constitutio disposant que abans de fer sagramēt, y faeltat los vassals al Compte, haja lo Compte de jurar, se ha y deu entendre que haje de jurar abans de exercir jurisdictio. [c]

Tambes justifica la dita resolutio, per q̄ parlant los sereniſsims Reys apres de la dita constitutio del Rey en Iacme, feta en lo any 1299. del jurament que estan obligats a fer los Cōptes de Barcelona, los vns apres los altres han declarat, y entes que aquest jurament se hauia de fer en lo principi de la noua succesio. Si y encara abans de exercir algun acte de jurisdictio: y perque asso se ha de prouar extensament, quant se respondra als pretessos exemplars ques diu hi ha en contrari, fundant vna antiquissima consuetut, de que los Comptes de Barcelona juran abans de exercir jurisdictio alguna en Cathalunya, nos acontentarem ab los actes seguents.

Lo Rey en Pere Terç ab son Real priuilegi concedit a la Ciutat de Barcelona, sots diada de 14. de las Calendas de Noembre del any 1339. parlant del jurament que los Comptes de Barcelona prestan de la carta del bouatge, y de las constitutions, y priuilegis de Cathalunya. Diu q̄ aquell estan obligats fer *In initio eorum noui dominij, ac noue successionis*, ço es en lo principi de llur nou domini, y noua succesio: y ordena que aquell se haja de fer en la Ciutat de Barcelona, y no en altra part. Aquellas paraules en lo principi de llur nou domini, demostran hauerse de fer dit juramen: abans de exer-

[a] *Iurisdictio siquidem in subditum, & vassallum exercetur, vt not. omnes in l. fin. ff. de iurisd. om. iud. & ex fidelitate profluit iurisdict. quē admodum ex homagio feudū, Marqui. Vallesica, & Socarr. vbi sup. Oliba in vsatico alium namq. ca. 9. num. 6. Cancer p. 2. resolu. cap. 2. nu. 262.*

[b] *In aliquo non respondeant, hæc verba important iurisdictionis effectus, vt appareat in l. 14. quoties ff. de appella. l. 23. §. fin. eod. tit. l. si seruus pluriū §. 1. ff. de leg. 1. l. 42. §. vltimo de iure fisci l. 15. §. diuus, eod. tit. plura cumulat Brisonius de verborum signi. ficatione lib. 16. verbo respondere.*

[c] *Cū enim vlla alia possit huius dispositionis assignari ratio hæc dici debet finalis l. quamuis, & ibi glos. de fideicom. quam communiter recipiūt Soci. Iun. cons. 1. n. 53. lib. 1. Cel. Hugo cons. 75. nu. 6. De cia. cons. 46. nu. 109. Becius cons. 62. n. 10. & Hyp. Riminal. cōs. 186 n. 41. li. 2.*

cir acte de jurisdictio. Perque segons disposicio expressa de dret, *In initio fieri dicitur quod, ex integro fit.* [a] Y la paraula *Initium*, es contraria a la paraula *Postea*, [b] y en bona llatinitat, initium, est quod nihil præcedit [c] quant hi mes que volent entendrer aquesta parau la, initium, secundum subiectam materiam, escert que significa que lo juramẽt se ha de fer abans que tot, y que dell han de començar los actes de jurisdictio del Compte de Barcelona.

Lo inuictissim don Phelip Primer, aui de sa Magestat, que Deu guarde, declara aquest punt ab paraules tant clares, que no poden admetrer interpretacio alguna. [d] Tractãt en las Corts del any 1585. celebrades en Monço, de q̃ la Cort juras al Princep dõ Phelip son fill, pare de sa Magestat, per indubitat, y verdader successor, apres de sos llarch anys de vida, fou necessari q̃ sa Magestat en nõ de pare y legitim administrador de son fill juras primeramẽt, y en la charta de dit juramẽt cõfirmada la cõstit del Rey en Iacme II. al Principat, y lo priuilegi del Rey en Pere III a la ciutat de Barcelona, ajusta estas paraules, *E que antes de exercir algun acte de iurisdictio per si, o per interposada persona en lo Principat de Cathalunya, y Comptats de Rossello y Cerdanya prestara dins la ciutat de Barcelona consemblant iurament, del que en la present vila de Monço sa Magestat en dit nom per sa Alteza prestà*, las quals paraules son clarissimes, y nos podie explicar lo que anam tractant ab terme y llenguatge mes clar y propri. Y aquest testimoni se ha de estimar en molt per differẽts rahõs. Sie la primera, que sa Magestat no volgue donar ni concedir res de nou al Principat de Cathalunya, sino guardar lo que hauien fet, y obseruat sos antecessors: y axi consta de la charta de dit juramẽt, ab la qual confirma lo priuilegi del Rey en Pere Terç, his referex a la obligacio que tenen los Comptes de Barcelona de iurar en lo principi de llur gouern. Sie la segona que dita declaratio se feu en ditas Corts generals per acte solemne de Cort en forma de contracte, lo qual te força de constitucio general, his feu apres de esser disputat lo negoci molt tẽps entre sa Magestat, y los tres staments de la Cort: y axi precehint molt perfeta y special discussio, com apar del proces de dita Cort, y es notori. Sie la tercera que lo inuictissim Rey don Phelip fou sapientissim, y tant versat en las cosas de sos Regnes que estaue molt al cap de les mes menudas dells: y axi se ha de creurer que fent dita declaracio no feu cosa q̃ fos, ni pogues esser de nou introduida en odi, o preiudici de son primogenit, y immediat successor, y a la veritat. Notes be que los qui esforcen que lo Compte de Barcelona pot exercir jurisdictio en Catalunya abans de prestar dit juramẽt, no poden tenir dita opinio sens encontrarse ab la actio que feu sa Magestat en ditas Corts del any 1585. per tenir entre si ineuitable contrarietat, y repugnantia, lo que nos pot escusar de temeritat manifesta.

Y perq̃ esta declaratio apreta molt aquest article, y la verdadera decisio dell sera molt a proposit referir la occasio quey hague en dita Cort general del any 1585. pera ferse dita declaratio tant expressa. Per lo que se ha de aduertir que afins al any 1558. en lo qual mori lo Emperador Carlos Quint, Rey de Arago, y Cõpte de Barcelona, may ere estat admes en lo present Principat Lloctinent general pera exercir la jurisdictio abans de hauer lo Rey jurat en la ciutat de Barcelona per obseruança del priuilegi del Rey dõ Pere III. la charta del bouatge, y lo demes contengut en la constitucio del Rey en Iacme II. encara que se trobas hauer ya jurat com a indubitat successor, viuint lo Rey proprietari, ara fos pare, ara fos germa. Asso se veura ara matex

quant

a *In l. 19. ff. de appella. ibi ab initio causam agi, ideſt ex integro l. 73. § vlt. ff. ad l. falci. l. 8. §. si mulier apud ff. ad l. C. Velleya. cum infinitis alijs.*

b *l. 3. ff. de pign. actio. l. 1. §. si magistra. ff. de magist. conuenitẽdis, & est bonus tex. in l si ff. ad l. falcidiam.*

c *Calep. ex optimis testimonijs verb. initium.*

d *Quando enim verba sunt clara interpretatio admitti non debet l. ille aut illa §. cũ in verb. ff. de leg. 3. Bal. in cõs. 343. col. 2. circa finem li. 1. & in cõs. 452. lib 3. cũ infinitis.*

45-46

quãt se respõdra als exemplars ques allegaran en contrari. Has de aduertir mes auãt, que en lo any 1559. trobantse la Magestat del Rey don Phelip en Flandes, fou admes per son Lloctinent General don Garcia de Toledo ab motiu que pus presta sa Magestat ja solemne jurament quant Princep, en lo any 1543 que aquest abastaue pera que pogues exercir jurisdictio, y deputar Lloctinẽt general pera exercirla, sens tenir de fer altre jurament en la Ciutat de Barcelona segons tenor de la constitucio del Rey en Iacme, y priuilegi del Rey en Pere Terç. Y q̃ si be asso passa axi (y no sens grans contradictions, que duraren per temps de mes de dos mesos, y ab diuersas protestacions,) pero apres regoneguts los staments que aquesta admisio de don Garcia de Toledo en Lloctinent General ere estada prejudicial al Principat, y que en tot ell hauia causada notable desconsolacio, procuraren se reparas en las Corts de 1585. ab occasio del jurament del Princep, ja que en les Corts de 1563. y 1564. no sere pogut assentar, per no hauerhi haguda dita occasio, y hauerhi haguts molts debats. Y sa Magestat del Rey dõ Phelip, perq̃ tornasse las cosas en aquell stat en que estauen abans del any 1558. fou seruit fer dita declaracio per lo cars que uccehia en persona del sereniſsim Princep son fill, dient: *Que no pogues exercir per si, ni per interposada persona jurisdictio alguna en lo present Principat de Cathalunya, afins hagues iurat la carta del bouatge, &c. en la present ciutat de Barcelona segons lo priuilegi del Rey en Pere Terç.* Demanera que si admetrer Lloctinent General, anomenat per lo Rey don Phelip en lo any 1559. apres que hauia jurat en lo any 1543. com a Princep y indubitat successor, tot lo ques cõte en dita constitutio del Rey en Iacme, fou tingut per prejudicial a las prerogatiuas del Principat, pus no hauia tornat a jurar en lo principi de sa noua succesio en la present Ciutat de Barcelona: ab quanta mes raho se podra pretendrer esserho ara en lo cars occorrent, en lo qual sa Magestat afins ara no ha fet jurament algu al Principat de Cathalunya, ni com a Princep y indubitat successor, ni com a Compte.

Y no obsta lo que algu ha dit, allegant q̃ dita declaracio, feta en dita Corts de 1585. no es de consideracio, tant perque fou feta en respecte assoles del sereniſsim Princep don Phelip, y que axi nos pot traurer en consequencia, en respecte dels successors, quant tambe perque no fou feta en forma de constitucio, o de capitol de Cort que es ben cert se fora feta en exa forma si hagues pensat la Cort que hagues de tenir força de lley.

Perque se respon primerament, en quant a esser estada feta en respecte del Princep qui les hores era, esser axi veritat: pero que obliga a tots los successors per esser feta super iure antiquo, lo qual estaua imposat a tots los Princeps, los vns apres los altres inperpetuum, que no rebe augment de dita declaracio, sino ques conserua en aquella pureza, y perfectio que hauia de estar segons sa institucio, y que axi, encara que feta en respecte del seranissim Princep qui les hores era, compren, y abrassa, a tots los successors: axi com hauia antes la lley antiga com presos y abraçats a tots los anteceſſors. [a] Majorment que si bes considera, est acte es fet en nom de la dignitat de Princep, y noy hauia, nis podie trobar raho alguna particular, per raho de la qual lo tunc Princep fos obligat a est juramẽt ab la condicio, que abans dell no pogues exercir jurisdictio alguna, y los de mes Princeps, axi anteceſſors com successors, noy estigueſſen obligats, fent de mes dura cõditio, sens causa, a vn tãt gran Princep, de la q̃ hauian tinguda los passats, y hauian de tenir sos successors. De manera q̃ forçosament se ha de cõcloure que esta declaratio no es, nis pot dir personal, sino que verdaderament es real, y ques exten a tots los Princeps, Comptes de Barcelona, los vns apres los altres imperpetuum, segons expressas resolucions de dret.

a *Ad tradita a Suarez de legibus lib. 8. cap. 18. per totum, & certum est quod declaratio Principis nihil de nouo tribuit l. adeo §. cũ quis ff. de acq. rerum domi. Oldra. cons. 224. n. 20. vers. nec verbum. & infinita cõgerit Cardinalis Tusculus littera D. concl. 86.*

Mes

Mes auant en quãt a esser estada feta dita declaratio per acte de Cort, y no en forma de cõstitutio, o de capitol de Cort se respõ de dos maneras, la primera es, que lo acte de Cort es lley pactada, y te tanta força cõ la constitucio general, y en ygualtat de las constitutions son confirmats los actes de Cort en la carta que sa Magestat fa en la conclusio, o solio de las Corts. [a]

La segona es, que dita declaratio se feu a ocasio del jurament se hauia de prestar al Princep en las Corts generals per los tres staments, y axi com dit jurament se hauia de prestar al Princep en las Corts generals ans de la conclusio delles, era forços se fes tot per acte de Cort, perque los actes de Cort se fan correnr la Cort, y las constituciõs generals, y capitols de Cort, en lo solio y conclusio de las Corts. Finalment que lo jurament que ha de prestar lo Compte de Barcelona, y Princep de Cathalunya en sa noua succesio haje de precehir al exercici de jurisdictio, se justifica ab la llarga consuetut tant antiga, com es lo titol de Compte de Barcelona, y Princep de Cathalunya, la qual no sols ha tingut lloch despres de la constitucio del Rey en Iacme Segon, feta en lo any 1299. pero hi abans de dit any.

Dels Princeps de Cathalunya, y Comptes de Barcelona, desde Carlo Magno, a Ramon Berenguer, anomenat lo vell, nos troban memories de aquest jurament, ni tampoch que los Cathalans fessen sagrament de faeltat a sos Princeps. Pero axi com se ha de presumir que los vassalls feyẽ sagramẽt de faeltat a sos senyors per esser necessari per la jurisdictio, segons la comuna resolucio dels Doctors. [b] Axi matex se ha de presumir que los dits senyors feyen y prestauã a ells dit jurament en lo nou ingres. Y es de molta importancia aduertir, que en lo Principat de Cathalunya se administra iusticia his gouerna la terra segons las lleys Goticas afins al any 1068. en que foren fets los vsatges de Barcelona en las Corts congregades per Ramon Berenguer Compte de Barcelona, y Almodis muller sua, y que per lley Gotica los Reys ans de pendrer possessio del Regne, eren tinguts fer jurament de guardar justicia conforme las lleys, perque no sera fora de proposit creurer que en esta conformitat ho feren los antichs Comptes de Barcelona, desde don Ramon Berẽguer lo vell, afins al Rey don Iacme I.I. lo qual feu en las Corts del any 1299. dita cõstitucio: y se troban memorias, encara que pocas, de aquest jurament. Berenguer Ramon, fill de Ramon Borrell, prestà dit jurament, com apar de vna antiga carta de confirmacio, de las franquezas del Cõptat de Barcelona a 7. de Ianer del any de la Encarnatio 1025. que es en lo archiu de la Ciutat de Barcelona, in fa mentio Zurita. [c]

Don Ramon Berenguer, apres mort son pare, acquiri per contracte de Ermisendis sa auia, la administratio del Principat de Cathalunya, y jurà, ho confirmà als Cathalans llurs lleys, franquezas, y immunitats, ab jurament: y apres conuocà Corts, y en ellas de consentiment dels staments ordenà los vsatges de Barcelona, per no esser les lleys Goticas suficients a la administratio de justitia: y en alguns de dits vsatges exagera molt la obligatio que tenen los Princeps de guardar sa fe y promesas, y los Doctors practichs de Cathalunya declarant dits vsatges, [d] han aportada la obligatio que tenen los Comptes de Barcelona, Princeps de Cathalunya de jurar los vns apres los altres, las constitucions, y prerogatiuas del Principat de Cathalunya en lo principi de llur gouern, diẽt, que no han de fer los Cathalans faeltat a llur senyor abans de aquest jurament, y lo Doctor Antoni Oliba Doctor del Concell Real, y Aduocat Fiscal de sa Magestat, [e] equipara la obligatio de

a *In tit. de obseruar constitucio. & in omnibus iuramentis prestitis per serenissimos Reges Aragonũ Comites Barcinonæ.*

b *Bal. in l. liber. ff. de stat. homi. quẽ sequitur Maria. Freccia de subfeud. Baron. lib. 4. aut. 4. n. 11. Crescent. decis. 2. in titulo de iur. iurand.*

c *Lib. 1. cap. 12.*

d *Iacobus Calicius, Guiller. de Vallesic. Iacobus Marq. & alij in vsatico quoniam per iniquũ Principem.*

e *Antonius Oliba de iur. fisci ca. 4.*

nu.34.ibi sed neque dominus Rex ab huiusmodi iurisiurandi religione voluit excusari, quinimo initio sui regiminis iusiurundũ prę stat.

tio de jurar los Comptes de Barcelona en lo introit de sos officis a la que tenen los oficials inferiors de prestar son juramẽt, dient, que ni los Reys hã volgut escusarse del matex juramẽt, essent axi q̃ ningu de dits oficials pot exercir jurisdictio abans del juramẽt com esta declarat.

En temps del Rey dõ Iacme Primer, anomenat lo cõquistador, essent de edat de sis anys, y quatre mesos, quant mori lo Rey en Pere son pare, per occasio de las grans inquietuts hi hauia en Arago, y Cathalunya, acerca de la administratio de la terra, se juntaren Corts generals en Lleyda en lo any 1214. y en ellas per assegurar la succesio en lo dit Princep, y desenganyar als qui sercauan nouedats, fou deliberat que tots fessen sagrament de fidelitat al dit Princep com ho feren, no obstant ell, per sa menor edat nols podia fer juramẽt, com solian fer lo los Princeps en llur noua succesio. Y de asso prengue occasio lo Cardenal de sa Santedat qui assisti en dits Corts, de scriurer al Compte de Monfort, que noy hauia memoria de homens que tal se fos fet, perq̃ en veritat los Princeps de Cathalunya hauian acostumat de fer primerament dit juramẽt a sos vassalls, ans que ells li fessen faeltat. Pero esta dispensatio nos pot traurer en consequentia, perque la feu la Cort general, y a las lleys de la terra no poden dispensar los Cathalans fora de Corts, per no representar tot lo Principat. Y axi Zurita parlant de aquest acte diu, que en dits Corts foren anomenats Gouernador, y Llotinent per la menor edat del Rey, y que tot se feu ab consentiment dels pobles. Y q̃ fou consuetut en estos Regnes que lo Rey juras en sa noua succesio primarament als vassalls la observança de llurs lleys. [a]

Mori lo Rey don Iaume lo conquistador a 27. Iuliol 1276. y li succehi don Pedro son fill, y aquest en tot lo tẽps q̃ tarda a coronarse no volgue anomenarse Rey, sino sols Infant primogenit, hereu del Rey en Iaume, com ho hauian fet sos passats. [b] Y perque tarda a venir al Principat de Cathalunya algun tẽps, y perq̃ no jura las constitucions, y priuilegis de Cathalunya, com hauien fet sos predecessors, causa en Cathalunya grans desconsuelos, y aflictiõs [c] afins que en lo any 1278. vingue a prestar lo acostumat juramẽt en Cathalunya, la qual hauia en lo entretant gouernada don Ferris Liçana, Procurador general. [d] Lo dit Rey don Pere mori dia de sanct Marti del any 1285. y li succehi Alonso son fill, lo qual se trobà al temps de la mort de son pare en Mallorca: y perque abans de venir a estos Regnes, y esserse coronat hauia pres titol de Rey, se feren moltas quexas, dient, y son paraules de Zurita: [e] *Porque hasta que aquello se cumpliesse no se deuia llamar Rey de Aragon: ni el Reyno le tenia por Rey, no embargante, que le tuuiessen y acatassen por su señor natural, y por aquel que auia de reynar derechamente como succesor legitimo en los Reynos y señorios del Rey su padre, y como su hijo primogenito.* Pero lo dit Rey don Alonso donà grata resposta, his coronà en Zaragoça, y jurà en Barcelona en las festas de Nadal del any 1286. anomenant apres de hauer jurat en Lloctinent general feu en Cathalunya, a Arnau Roger Compte de Pallars. [f] Y abans de asso la justicia se gouernà en Cathalunya, per los oficials ordinaris apres de la mort del Rey.

Per mort de Alonso, qui mori a 18. Iuny 1291. essent don Iayme en Sicilia, lo qual per no tenir fills li hauia de succehir com a germa, fou enuiat a supplicar al dit don Iayme vingues a fer lo acostumat jurament, y a pẽdrer possessio de sos Regnes y senyories, cõ ho feu: [g] pero abans nos intitula sino Rey de Sicilia, y feu lo acostumat juramẽt en la ciutat de Barcelona, y en lo entretant administraren justitia los oficials ordinaris. Y pera que en materia de aquest juramẽt cessasen totas dificultats tement nos suscitassen las que en temps del

a *Zurita lib. 2. annalium c.66.*
b *Zurita lib. 4. annalium cap.2. col.2.in fine.*
c *Zurita lib. 4. annalium c.5.*
d *Zurita vbi proximè.*
e *Zurita lib. 4. annalium c.77.*
f *Zurita vbi proximè c.78. col.2.*
g *Zurita lib. 4. annalium c.123.*

Rey en Pere son aui seren susciteades en Cathalunya en las Corts del any 1299. feu la constitutio 27. Nostres succehidors, de sobre insertada. [a] La qual, si be en respecte de la carta de bouatge, y de sa confirmatio fou vista disposar de nou: pero en quāt a las constitutions, y llibertats de Cathalunya, disposa lo que ya era per consuetut confirmat, y hauien acostumat ser los Comptes de Barcelona en lo introit de llur noua successio.

Mori lo Rey don Iaume en Barcelona, a 2. de Noembre 1322. y li succehi don Alōso son fill, y en la festa de Nadal del any 1328. feu lo jurament als Cathalans, segons la dispositio de la constitutio del Rey en Iaume son pare, y los Cathalans li feren lo sagrament de faeltat, y fou la primera vegada que apres de dita constitutio se feren dits juramēts, [b] y en lo interim los oficials ordinaris exerciren la jurisdictio en Cathalunya.

Per mort del Rey don Alonso, que mori en Barcelona a 24. de Ianer del any 1336. li succehi don Pere, anomenat del punyalet, trobantse en la Ciutat de Zaragoça, y perque se sabè que tractaue de coronarse Rey, abans de esser Compte, y de prestar lo jurament conforme la constitutio del Rey en Iacme II. los Cathalans li enuiaren sos embaxadors, supplicantlo fos seruit de jurar primer en Cathalunya com a Compte: y perque nou volgue fer, fou molt gran lo sentiment sen feu en Cathalunya, com ho diu Zurita. [c] Pero en Lleyda feu lo jurament acostumat ab gran quexa quen feu la Ciutat de Barcelona, pretenent se hauia de fer lo jurament en Barcelona, com a cap del Principat, en lo any 1336. [d] Y si be en lo entretāt la justicia se administra per los oficials ordinaris, ab tot, per los desgusts que en Cathalunya tenien, de que hagues primerament jurat en Zaragoça, his fos coronat, se posa alguna dificultat en admetrer las nominations de oficials que feu, en aquest entretant que tarda a jurar lo dit Rey en Pere: [e] pero asso se compongue, perque se tingue per cosa certa, que si be sa Magestat abans de fer lo dit jurament, per si, ni per Lloctinent General seu, no podia exercir jurisdictiō en Cathalunya saluas las constitutions de dit Principat: pero que podie anomenar oficials ordinaris, com son Veguers, Balles, &c. y que aquestos podian molt be exercir la jurisdictio: y axi perque cessasen estas dificultats, y desgusts en lo temps esdeuenidor, concedi dit serenissim Rey don Pere a la Ciutat de Barcelona lo priuilegi de que se ha feta mentio en est discurs. Dehont se infer ex ab grā certesa, que lo dit acte no es de consideratio per lo cas present, en lo qual se tracta de anomenar Lloctinent general, lo qual no es oficial ordinari, com abaix se dira. Y axi conformantse lo Principat ab est exemplar, no contradiu a las nominations que sa Magestat fa, encara que no haje jurat dels oficials ordinaris, ans los admet sens dificultat alguna, si ni ha necesitat.

Mori lo Rey en Pere a 15. de Ianer 1387. en Barcelona, y li succehi don Ioā son fill, lo qual se trobaua malalt en Hostalric y no jura afins a 8. de Març de dit any, que feu lo dit jurament en lo Palau de la Reyna, y en aquest temps la justitia se administra per Gouernatio, y no per Cancellaria, y es estat descuyt del Doctor Pujades escriurer que lo Rey don Ioan no jura afins a 17. Octubre de dit any 1387. y que cōdemnà a mort a Berenguer de Abella, y a altres, abans de hauer jurat, perque la veritat es en contrari, com se pot veure del que scriu Zurita. [f]

a *Quæ est secunda in tit. de iuramẽt tant voluntari &c.*

b *Zurita lib. 6. annalium ca. 78. col. 3.*

c *Zurita lib. 7. cap. 28. ibi, y con grande ira, y sentimiento que recibieron desta determinaciō, se bolueriō para Cataluña, y no quedò ninguno de los Infantes, ni de los Prelados, y varones Catalanes a la fiesta de la coronacion, sino Ot de Moncada, y don Ramon de Peralta.*

d *Zurita d. li. 7. c. 28. ibi, y esto se determinò en grā de contradiccion de los procuradores de Barcelona que lo tuuieron por notorio agrauio, y injuria, siẽdo aquella ciudad cabeça de Cataluña.*

e *Zurita vbi proximè.*

f *Zurita lib. 10. cap. 40.*

Lo Rey don Ioan mori a 18. Maig 1397. desgraciadament anant cassant, y perque mori sens fills, li succehi don Marti son germa, lo qual se trobaue en Sicilia: y per sa absencia fou aclamada per Reyna dona Maria sa muller. Vingue don Marti de Sicilia, y jura en Barcelona, en execucio de la constitutio del Rey en Iacme, y Priuilegi del Rey en Pere, a 6. Iuny de dit any. Y si be a la Reyna se li dona titol de Lloctinent General del Rey don Marti son marit, pero feuse per desenganyar al Compte de Fox, de la pretentio que tenia de la succesio de aquestos Regnes, amostrant los Cathalans llur innata fidelitat: y la Reyna no tingue aquest titol de son marit, sino de consentiment de la terra: y la justitia se administrà per las personas que los Diputats de Cathalunya, y Consellers de Barcelona anomenaren, com apar del que diu Zurita [a] assenyaladament, en quant diu que la Ciutat de Barcelona anomenà las damas que hauian de estar en guarda de la viuda del Rey don Ioan, ques deye estaua prenyada. Y es cert, que quant don Marti, fou vingut, se li feren llargues y bastants protestacions, en conseruatio del dret destos Regnes, per lo qual los Reys han de jurar ans de exercir jurisdictio.

De hont se veu quant mal fundada cosa es, voler pretendrer que de aquest fet de la noua succesio del Rey don Marti, se pot traurer exemplar pera justificar, que abans de prestar jurament los Reys de Arago, Comptes de Barcelona, poden exercir jurisdictio, y anomenar Lloctinents Generals.

Mori lo Rey don Marti als 31. de Agost 1419. y per no hauer dexat cert succesor, fou lo interregne tant sabut, afins que los nous Iutges en Caspe anomenaren, y declararen per legitim succesor a don Fernando de Arago, que fou a 28. de Iuny 1412. Cosa es sabuda que lo Gouernador de Cathalunya administrà justitia en tot aquest temps, y per manament seu se ajuntà lo parlament, his gouernà Cathalunya. [b] Lo Rey don Ferrando en Agost de dit any 1412. jura en Zaragoça, [c] y apres en Octubre jura solemnament en Lleyda als Cathalans sas constitutions, lleys, y llibertats. Apres tornà a jurar dos vegadas en Barcelona: la primera lo dia que entrà, y la segona, lo dia ques obriren las Corts. De manera q̃ jurà aquest Rey tres vegades, abans que los Cathalans no li prestaren lo sagrament de faeltat: tant aduertits diu Zurita [d] estauen los Cathalans de sas lleys, constitutions, y llibertats. Y has de aduertir, que no obstant que lo dit Rey don Ferrando hauia fet lo juram t q̃ esta dit en Lleyda, pero afins quel hague fet en Barcelona, no exerci la jurisdictio com a Compte, sino que tot anà per gouernatio com consta dels registres que son en lo archiu de la gouernatio. Y axi vejes si esta ben assentat que los Cõptes de Barcelona no administren jurisdictio, abans de hauer jurat en la noua succesio.

a *Zurita lib.* 10. *ca.* 57. & *c.* 59. & *cap.* 68. & 65.

b *Zurita lib.* 11. *ca.* 2. & 87.

c *Zurita lib.* 12. *ca.* 1.

d *Zurita lib.* 12. *cap.* 9.

e *Zurita lib.* 12. *c.* 63. *circa finem.*

f *Zurita lib.* 16. *annal. cap.* 51.

g *Zurita lib.* 20. *annal. ca.* 32.

Aquest Rey don Ferrãdo mori en Ygualada a 2. de Abril 1416. y li succehi don Alõso son fill, lo qual feu son jurament en Barcelona lo vltim die de Agost del mateix any, [e] y en lo entretant se gouerna Catalunya en lo tocant a la administracio de justicia per gouernatio, cõ apar en lo archiu del Gouernador.

Per mort del Rey don Alonso, que mori sens fill, succehi don Ioan Rey de Nauarra son germa, al qual se dona la noua desta mort en Tudela de Nauarra, ahont se trobaua en lo mes de Iuliol 1458. En Zaragoça jura a 15. de dit mes, y en Barcelona a 22 de Noembre, [f] y en lo entretant se gouerna la terra per los oficials ordinaris.

Lo Rey don Ioan mori en Barcelona a 19. Ianer 1479. y sabe la noua de sa mort don Ferrando son fill anomenat lo Catolich en Castella, y vingue a la present ciutat de Barcelona, en la qual jura a 23. Agost de dit any [g] y entretant administraren justicia los oficials ordinaris.

Mori lo Rey dõ Ferrando lo Catolich a 22. Ianer 1516. dexant hereua a dona Ioana sa filla, la qual per son impediment, no pogue

gue assistir al gouern don Carlos son fill de dita dona Ioana, y net de dit Rey don Fernando se trobaue en Flandes, y no vingue a jurar a la present Ciutat de Barcelona afins a 16. de Abril 1519. en lo entretant que discorreguerē tres anys, sempre gouernà y administra justicia lo Gouernador, o portant veus de General Gouernador procehint Viceregia ab los Doctors de la Real Audientia, y es cosa molt digna de particular nota q̄ essent present en la Ciutat de Barcelona lo dit Princep don Carlos lo Gouernador procehint Viceregia exerci sempre la jurisdictio de 15 de Febrer, que entrà dit serenissim Princep en Barcelona afins a 16. Abril les hores proxim que jura, [a] y ab juy de promes sententia a mort vn delinquent a 14. de Març, cosa que no la haguera poguda fer lo portant veus de General Gouernador, si hagues exercida sa Magestat jurisdictio en Barcelona, com es notori, hiu diu la constitutio. [b]

Y sis diu que los Concellers de Barcelona enuiaren llur Sindic a Flandes, y supplicaren al Princep don Carlos enuias Lloctinent General, y quel anomenà. Se respon primerament, que lo dit Sindic feu dita embaxada de orde de sols los Consellers, sens precehir deliberatio del Consell de cent, com apar del llibre de aquell any. Secundo, se diu, que dit Sindic no tenia instructio de demanar Lloctinent General, sino de representar la gran necessitat quey hauia en Cathalunya per los bandols se hauian moguts, de que sa Magestat hi posas remey. Tertio se diu, que sa Magestat del Princep don Carlos anomenà al Archabisbe de Zaragoça que era son oncle, Gouernador, y Lloctinent General en tots los Regnes de Arago, y Valencia, y Principat de Cathalunya, his veu de la forma del dit priuilegi q̄ dubtarē los ministres de la forma de la nominacio. Finalmennt se diu que dita nominatio no tingue effecte, que fou sens dupte perque los Cathalans aduertiren nos deuia posar en execucio per contradir a sas lleys, y immunitats.

Y axi reste ab tota certitut, que ab lo que passa en esta noua succesio del Princep don Carlos se confirma, que lo juramēt dels Comptes de Barcelona ha de precehir al exercici de jurisdictio per ells administradora en lo Principat de Cathalunya. Lo Emperador Carlos Quint, Rey de Arago, y Compte de Barcelona mori a 25. de Setembre del any 1558. y encontinent sabuda la noua de sa mort, trobantse lo Princep don Phelip son fill en Flandes, lo Gouernador, o portāt veus de Gouernador General de Cathalunya, prēgue la administratio de justicia, procehint ab los Doctors de la Real Audientia viceregia. [c] Y si be don Garcia de Toledo, anomenat Lloctinent General fou admes, y jura a 23. de Febrer 1559. pero fou perque se dona per constant, que pus sa Magestat hauia jurat com a indubitat successor en las Corts del any 1543. que asso abastaue. Pero apres aquest prejudici fou reparat en las Corts del any 1585. lo qual se digue, que lo juramēt hagues de ferse en la noua succesio en la present ciutat de Barcelona, abans ques pogues exercir acte algu de jurisdictio, com ya esta referit.

Y est exemplar no es a proposit, perque la Magestat del Rey don Phelip hauia jurat com a Princep y indubitat successor, lo que no ha fet sa Magestat.

Lo Rey don Phelip, aui de sa Magestat, mori a 13. de Setembre 1598. y lo portant veus de General Gouernador prēgue a ses mans la administratio de justitia, afins que a 26. del matex fou admes, y jura lo Duch de Feria com a Lloctinent General del Rey don Phelip, pare de sa Magestat, qui no hauia jurat en la present Ciutat de Barcelona. Y encara que de aquest acte ne vullen fer exemplar, es cert nos pot. Primo, per que aquest acte fou, no sols contra lo dret antich del Principat de Cathalunya, pero contra lo acte fet en las Corts de 1585. al qual no poguerē los Cathalans sens Corts prejudicar. Secundo, per que fou fet ex obrupto, y sens discusio, com se veu

a *En los regist. tres del archiu de la gouernatio, y de la ciutat de Barcelona.*

b *Constit. vnica iu titul. de la audiencia del Gouer. vicereg.*

c *Michael Ferrer par. 3. obser. cap. 82.*

veu del poch temps quey hague de la mort a la admissio. Tertio, perque dit Princep fou jurat per los staments, en la Cort de 1585 per indubitat successor, y encara que a est juramentse posaren algunes conditiõs, estas no foren de importantia, pus lo effecte dellas se transferia a temps en que no estiguessen congregades las Corts. Com sia certa resolutio que la congregatio de la Cort es acte tant solemne, que lo fet en ella no ha de depenjar de cosa fora de la Cort, y tot lo que en ella se fa es acte legitim que no admet conditio ni dia.[a] Y axi vindrie a ser cars molt different del que ara se tracta, perque sa Magestat no ha jurat, ni la terra li ha feta fidelitat, y sagrament: y axi aquell cars podria esser, concordant del que succehi en temps del Rey en Iaume lo conquistador, lo qual se sustenta per esserse fet en Corts generals, de consentiment dels brassos.

a *l. actus legitimi, ibi omnes de reg. iur. not. Bernar. Serra. in debatis curiarum.*

Finalment lo Rey Don Phelip, Pare de sa Magestat que Deu guarde, en la propositio de les Corts tingue als Catalans, en la Ciutat de Barcelona, en lo any 1599. confessa, que a quest acte auia tingudas dificultats justas, conforme las constitucions, y prerrogatiuas de Catalunya. Perque en dita proposito, donant raho del cuydado que sa Magestat auia tingut, de fer merce al Principat de Catalunya en cõsolarlo ab sa Real presentia, encontinent que tingue lloch sa successio, diu: *Y recordantme de la fidelitat y amor ab que los Regnes de Arago y Valentia, y est Principat de Catalunya, y Comtats de Rossello y Cerdanya han seruit sempre als serenissims Reys de Arago mos predecessors de felice recordatio, y a mi particularment, quant en lo any 1585. en las Corts de Monço me juraren son Princep, immediat successor en los dits Regnes, Principat y Comtats, apres dels llarchs dies del Rey mon pare, y senyor que haja gloria, y q̃ apres de sa mort admeteren mos Lloctinents y Capitans generals abans de hauerlos jurat sos fors, priuilegis, y constitutions, usos, y bons costums, sent planes totas las dificultats que en los dits dos actes se pogueren oferir:* Las quals paraules importan molt, y delles resulta, ques pogueren fer dificultats de justicia, y que estas se feren planes, estimant ho en notable seruey: y que axi de justitia, y seruades las constitutions de Catalunya, y priuilegis de la Ciutat de Barcelona, dit acte nos pogue fer.

De la sobredita narratio se deduexen las cosas seguents dignes de ponderatio.

Primo, que en Catalunya, per consuetut antiquissima, de la qual noy ha memoria en contrari, los Princeps de Catalunya Cõtes de Barcelona, han acostumat, abans de exercir jurisdictio, ni pendrer lo sagrament de facltat de sos vassalls, jurar la obseruança de las constitutions de Cathalunya, vsatges de Barcelona, priuilegis, y immunitats, axi generals com especials, la qual consuetut es poderosa, pera que axi se entenga esser disposat en la constitutio 27. de las Corts del Rey en Iacme Segon, en lo any 1299. quant aquella no fos tant clara com es, y no estigues tant declarada com esta. [b] Y es tambe poderosa pera que se entenga que entre altres pactes y conuinenses ques feren entre Cathalunya y lo primer Princep, fou aquest, vn cars que primerament abans de exercir jurisdictio hagues de jurar las constitutions de Cathalunya, priuilegis, y immunitats del Principat, axi en comu com en particular. [c] Y axi es esta obligatio cõ abaxant de aquells primers pactes digna de toda obseruança, per esser ells lleys fundamentals de la Prouincia.

b *De potentia obseruantiæ circa interpretationem dispositionum. Vide multa quæ congerit Fontanella de pactis nuptialibus 2. tom. clausul. 6. glos. 3. par. 2. a num. 24.*

Secundo, que may es estat admes Lloctinent General, que primerament lo Rey no hagues jurat de guardar, las lleys, constitutions, priuilegis, y immunitats de Cathalunya, apres de sa noua successio, encara que hagues viuint lo Rey son pare, o germa, jurat com a Princep, y

c *Pater Sanchez de legibus lib. 3. capitul. 9. num. 4.*

a *c. desijant, cap. mes auant in titul. de obseruar constitutions, cap. 2. in tit. de interpretatio de vsatges, y Constitutions.*

indubitat successor.

Tertio, que si be en las dos ocasions del any 1558. y 1598. foren admesos Lloctinents Generals sens hauer prestat los nous successors dit jurament. Pero que asso es estat fet ab grans protestations, de q̃ nos pogues traurer en consequentia, y per via de dispensatio, la qual com a feta contra generals constitutions, priuilegis, y actes de Cort, sens approbatio dels staments en Corts congregats, es nulla, y de ninguna força y valor.[a] Y tambe que apres de dits actes en las Corts de 1585. y 1595. se declara per sa Magestat, que dits actes eren fets en prejudici de las generals cõstitutions, y priuilegis Reals com esta dit.

Quarto, y finalment, que may en lo Principat de Cathalunya es estat admes segona vegada Lloctinent General abans de hauer fet lo nou successor en lo Regne dit jurament, y que axi lo occorrent cars, es cars nou, al qual nos pot fer extensio alguna, del que en altres casos ha succehit.

No es de consideratio lo ques diu, que mort lo Rey, o Princep, y Compte de Barcelona, encontinent passa la dignitat de Rey, Princep, y Compte en son successor ab totas las jurisdictions prerogatiues, y preeminẽtias de la tal dignitat. De tal manera que encontinent, sens altre ministeri, pot y deu exercir ditas jurisdictions, y vsar de ditas preeminentias, y prerrogatiues.

Perque respondem, que tot asso es veritat, y que al primogenit, o indubitat successor del Rey de Arago, Princep de Cathalunya, ya en vida del Rey lo tenen en Cathalunya, ipsa natura, & ipsa constitutione, per Gouernador General, y apres mort sua, lo confessan, y regonexen per llur Rey y senyor natural, ab totas las prendas, obligations, y finesas de faeltat, y amor ques poden considerar. Pero diem que los dits Princeps en remuneratio de tants serueys per los Cathalans fets a la Real corona, donantse libera y spontaneament, y perdent sas vidas per la ampliatio della sempre es estat menester, se son volguts suspendrer en lo exercici de jurisdictio, y vs de la faeltat a ells per los Cathalans deguda afins hajen prestat lo jurament de la carta del bouatge, y de la obseruança de las constitucions generals, y priuilegis del Principat, perque estiguessen axi ab seguretat de que sels hauian de guardar, permetent que desta suspensio fos fet solemne pacte entre los Princeps, y vassalls a effecte nos poguessen escusar los successos, vns apres altres, inperpetuum: y reputan los Cathalans, que en la obseruança de aquest pacte consiste tota la seguretat, y consuelo del Principat de Cathalunya, y que no guardantsels esta suspentio sels han de multiplicar moltes aflictions.

Y nos pot temer que ab esta suspensio falte la administratio de justitia en Cathalunya: perque axi com en França en estos casos, suspes lo exercici de jurisdictio en los Reys nous successors afins al jurament que solen prestar, gouernan lo Regent y Parlaments.[b] Axi en Cathalunya se exercex per lo Gouernador, o portant veus de General Gouernador, Veguers, Balles, y altres Oficials, per medi dels quals se administra justitia en nom del indubitat successor. Perque son estos oficis creats en Corts generals, y en força de la constitutio, los quils obtenen per nominatio de sa Magestat exercexen, y administren justitia, segons forma de las generals constitutions apres de hauer prestat lo solit jurament. Y acostuma sa Magestat abans de hauer jurat anomenar estos oficials ordinaris per medi dels quals se ha de exercir justitia, per esser necessari a la salut del Principat, y de sos subdits. Y perque no falte entretant la administratio della, lo que es conforme a la resolutio que aporta Lucas de Penna en esta materia.[c]

Y nos

b *Paponius in arrestis libr. 4. 2. & omnes Galli.*

c *Lucas de Penna in titul. de auro coronario lib. 10. Credo autem (inquit) quod ea sine quibus Regnũ gubernari nõ*

poteſt, putà executio iuſtitiæ, & huiuſmodi poſsit Rex adminiſtrare, etiam ante benedictionem conſecrationem, & coronationem ipſius.

a *Tempore nouę ſucceſſionis inuictiſsimi Caroli Principatus habuit gubernationem cum vice Regia per tres annos, & donec tenuit ille die 16. Aprilis 1519.*

Y nos digue per objectio que lo gouern del Gouernador, o portant veus dell, no es ſuficient, perque ſe ha de aduertir, que la Cort general ha tingut, y te aqueſt gouern per ſuficient, com en effecte ho es, perque ab ell ſes gouernada Cathalunya molts anys en los temps paſſats, y preſents. [a] Y ara apres de la cõſtitutio general, feta en las Corts tingudas per lo ſereniſsim don Ferrando Segon, en lo any 1493. capit. 7. que es la primera ſots titol de la Audiẽtia del Gouernador Viceregia te manco ſcrupol, perque lo Gouernador ha de procehir ab los Doctors de la Real Audientia y conſell Real. Y ſi algun curios diu, que ab tot es molt llimitada la jurisdictio del Gouernador, ſe reſpon, que per conſeruar pau y juſtitia, no es llimitada, ſino molt ampla: majorment comunicantli ſa Mageſtat las Regalias, com ſe acoſtumaua: que en eſt cars hi ha molt poca diferentia de vn gouern a altre: y es eſtada gran prouidencia de la Cort general, que en eſt gouern faltas alguna coſa, his ſentis alguna incomoditat, axi per part de ſa Mageſtat com de la terra: perque deſta manera ſa Mageſtat tingues occaſio de fer merce a eſt Principat, conſolantlo ab ſa Real preſencia, y lo Principat la tingues de ſupplicar, y en tots ſe conſeruas la memoria de aqueſt principal deſig del Principat, fundat en fidelitat y amor a ſos Reys y ſenyors.

b *Oliba latiſsimè de iure fiſci c. 4. nu. 61.*

c *Oliba vbi ſupra n. 32. ibi ſanè in hac prouincia non habemus magiſtratum ſub nomine Principis, ſed ſub nomine Primogeniti in adminiſtratione iuſtitiæ.*

d *Michael Ferrer 3. part. obſer. libr. 1. de gubernatore capitul. 9. Cancer libr. 3. variar. capit. 3. nu. 327. Fontanella de pactis nuptialibus clauſula 4. gloſ. 10. nume. Oliba dict. capit. 4. numer. 37. ibi expirare vero poteſtatem Locumtenentis generalis per mortem domini Regis, & illius iuriſdictionem eſſe delegatam non ordinariam receptũ eſt, & meritò, quia licet poteſtas Locumtenentis generalis, & poteſtas Gubernatoris generalis, vel vices gerẽtis ab eodem Rege deſcendat, tamen hæc Locumtenẽtis poteſtas exit, & manat a Rege per modum mandati, aliorũ ſcilicet gubernatoris generalis, Regnorum vicesgerentis illius fluit & manat per diſ*

Y ſis replica, com es axi, que ſa Mageſtat ans de jurar pugue anomenar tots oficials, y no Lloctinent general, ſe reſpon, que lo Lloctinent general es alternos, y la mateixa perſona ab lo Princep: [b] y que no es ofici creat en Corts, ſino carrech; [c] y axi ſa jurisdictio no es ordinaria ſino delegada, la qual per mort del Rey quil ha creat aſpira y fineix, lo que no es en lo Gouernador portant veus de Gouernador, y altres oficials creats en Corts: los quals per eſſer ordinaris, no acaban llur ofici per mort del Rey: y axi ho reſolen los Doctors, y aſſenyaladament Oliba, [d] y veuſe manifeſtament lo inconuenient que y ha, en que lo Lloctinent general exercis jurisdictio en Cathalunya abans de jurar ſa Mageſtat, perque ſeria forços donar al procurador maior autoritat, y mes alta prerogatiua de la que te lo principal contra diſpoſitio de dret.

Pertant y altrament ſe conclou, eſſer coſa certa, que la nominatio y deputatio de Loctinent general abans de jurar ſa Mageſtat, feta en perſona del ſenyor Bisbe de Barcelona, no pot tenir lloch, ſaluas las conſtitutions, priuilegis actes de Corts, vſos, y bons coſtums de aqueſt Principat de Catalunya, y que per conſeguent los Deputats del general de Catalunya, y Concellers de la Ciutat de Barcelona, no

positionem legis, & constitutionis. Rursus illa per modũ prouisionis personæ: hęc per modũ prouisionis officij creati, & erecti à lege, & constitutione, &c. & ad id videndo ad-

nō deuhen assistir al jurá mẽt de dit senyor Bisbe, ni lloar, o approuar sa nominatio en Lloctinent General del present Principat. Saluo, &c.

ditio ad decisionem 149. Gratiani.